

Undersøgelse af Økonomi og faglighed på handicapområdet

- en rundspørge blandt 235 socialrådgivere på handicapområdet

Dansk Socialrådgiverforening, marts 2011

Forord

”Jeg er lige uddannet. Var til tre samtaler i tre afdelinger for handicap og psykiatri, hvor spørgsmål om at kunne sige nej til borgere og økonomi fyldte meget i samtalen.”

Sådan lyder en kommentar fra en nyuddannet socialrådgiver på handicapområdet. Og kommentaren rammer lige ned i én af tendenserne i denne rundspørge. Nemlig at økonomi fylder mere og mere i mødet mellem handicappede borgere og det offentlige. 90 procent af de adspurgte i rundspørgen svarer, at der er mere fokus på økonomiske hensyn i dag end for to år siden. Det stemmer godt overens med det stigende økonomiske fokus, som både Christiansborg og Kommunernes Landsforening (KL) de seneste år har rettet mod det offentliges hjælp til handicappede.

Rundspørgen viser også, at det ikke er sådan, at handicappede borgere ikke får nogen hjælp fra det offentlige. 4 ud af 10 af socialrådgiverne svarer således, at de ikke har oplevet, at handicappede borgere er blevet hjemtaget til hjemkommunen fra botilbud uden for kommunen af økonomiske grunde. Og lidt over halvdelen svarer, at de ikke oplever, at handicappede er blevet visiteret til utilstrækkelige botilbud.

De adspurgte socialrådgivere tilkendegiver også klart, at det er i orden at være prisbevidst og fokusere på økonomi. Flere end 4 ud af 10 siger ja til, at fokus på økonomien i høj eller nogen grad har kvalificeret den socialfaglige indsats. Når der er pres på økonomien, vil man i kommunerne sikre sig, at man også får noget for pengene. Det sker gennem bedre og mere systematisk opfølgning i sagerne, og det vil socialrådgiverne gerne være med til.

Men socialrådgiverne reagerer på, at de, når de nu tager dette ansvar på sig, alligevel bliver overruled af økonomiske hensyn. Godt 40 procent af de adspurgte socialrådgivere har oplevet, at der ikke var råd til foranstaltninger, som socialrådgiveren mente var fagligt nødvendige. Og hele 2 ud af 3 socialrådgivere indikerer, at vi står med et retssikkerhedsproblem på handicapområdet, når de svarer, at de i høj eller nogen grad oplever, at fokus på økonomien forringer mulighederne for at varetage den handicappedes rettigheder efter den sociale lovgivning. Som en af socialrådgiverne skriver:

”Jeg husker en sag, hvor jeg var tosset over ledelsens indgriben over for min faglige vurdering – jeg måtte være loyal og gøre, som ledelsen forlangte – jeg hjalp borgeren med at anke, og borgeren fik medhold.”

Det er både strid med Serviceloven, de forvaltningsretlige principper og handicapkonventionen at vurdere handicappedes rettigheder ud fra, hvad der er råd til. Afgørelserne skal have hjemmel i lovgivningen. Så vi har et problem, som skal løses. Selvom der er finanskrise og det offentlige oplever økonomiske problemer, må og skal den offentlige forvaltning leve op til de rettigheder, som loven opstiller i et retssamfund som vores. Alle borgere, også dem som må leve med handicap, har krav på en ordentlig og fair behandling.

Bettina Post, formand, Dansk Socialrådgiverforening

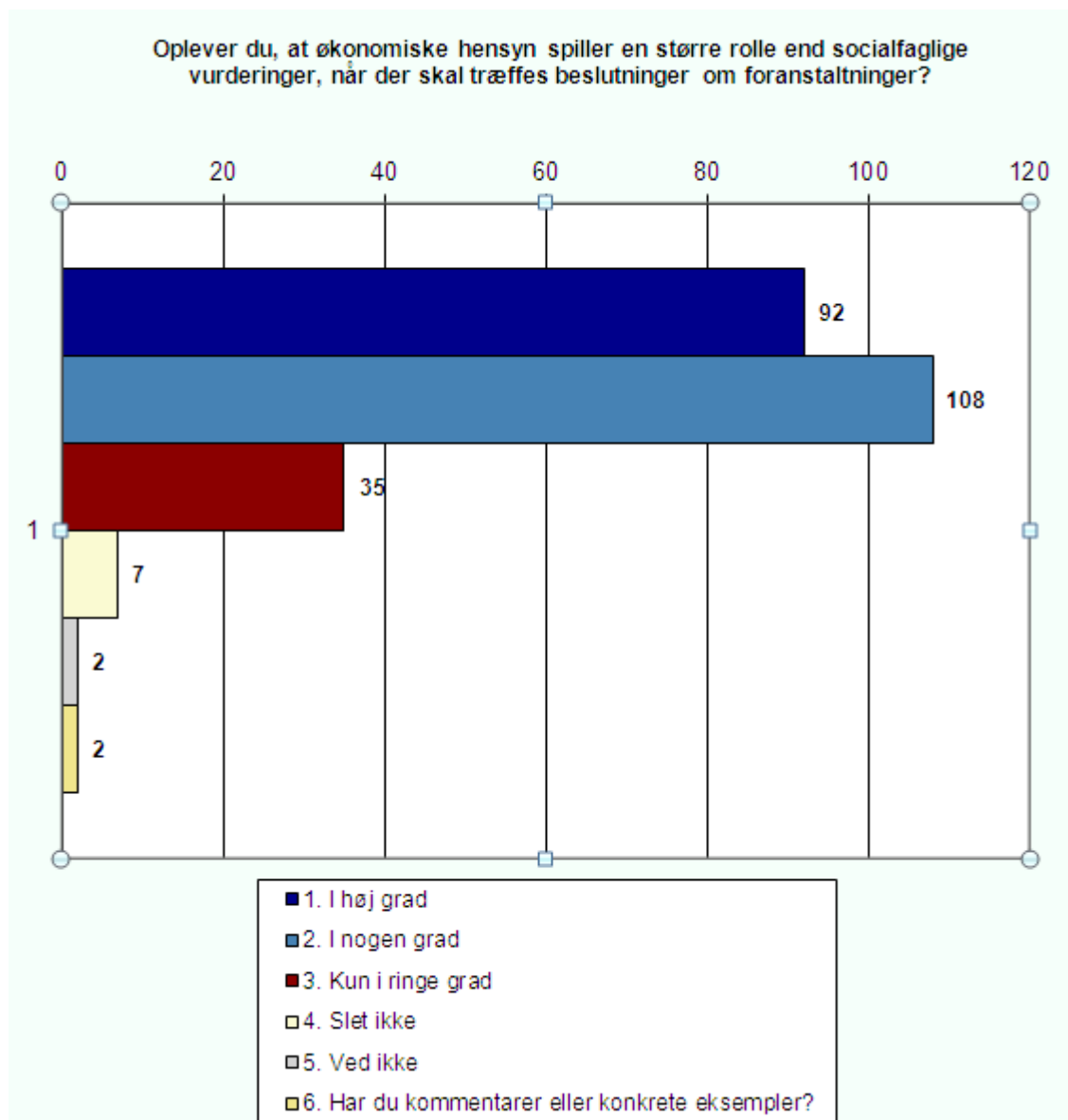
Rundspørgens resultater:

235 socialrådgivere på handicapområdet har deltaget i rundspørgen, som bestod af otte spørgsmål. Rundspørgens resultater er:

1. 81 procent af de adspurgte svarer, at de har oplevet, at økonomiske hensyn i høj eller nogen grad spiller en større rolle end socialfaglige vurderinger, når der skal træffes beslutninger om foranstaltninger. 17 procent svarer, at de kun i ringe har oplevet det eller slet ikke.
2. 90 procent af de adspurgte svarer ja til, at de oplever, at der er mere fokus på de økonomiske hensyn i dag end for to år siden. Godt fem procent svarer nej.
3. 44 procent af de adspurgte har ofte eller nogle gange oplevet, at der ikke var råd til foranstaltninger, som de mente var fagligt nødvendige. 48 procent svarer, at de har oplevet det få gange eller aldrig.
4. 67 procent af de adspurgte svarer, at de i høj eller nogen grad har oplevet, at fokus på økonomien forringer muligheden for at varetage den handicappedes rettigheder efter den sociale lovgivning. 30 procent svarer, at de kun i ringe grad har oplevet det eller slet ikke.
5. 23 procent af de adspurgte har i høj eller nogen grad oplevet, at handicappede borgere efter egen vurdering er blevet visiteret til utilstrækkelige botilbud (midlertidige eller permanente) i stedet for til relevante institutioner for handicappede. Godt 54 procent svarer, at de kun i ringe grad har oplevet det eller aldrig.
6. 19 procent af de adspurgte har ofte eller nogle gange oplevet, at handicappede borgere er blevet hjemtaget til hjemkommunen fra tilbud uden for kommunen af økonomiske grunde. 57 procent har oplevet det få gange eller slet ikke.
7. 41 procent af de adspurgte svarer, at de i høj eller nogen grad har oplevet, at fokus på økonomien har kvalificeret den socialfaglige indsats i sagerne. 44 procent har kun i ringe grad oplevet det eller slet ikke.
8. 41 procent af de adspurgte svarer ja til, at de i dag oplever at have ansvar for flere sager sammenlignet med for to år siden. 38 procent svarer nej.

På de næste sider fremstilles rundspørgens resultater grafisk. Endvidere har socialrådgiverne haft mulighed for at skrive kommentarer til nogle af spørgsmålene. Disse er gengivet i forlængelse af den relevante graf i uredigeret form.

Spørgsmål 1:

Socialrådgivernes egne kommentarer til spørgsmål 1:

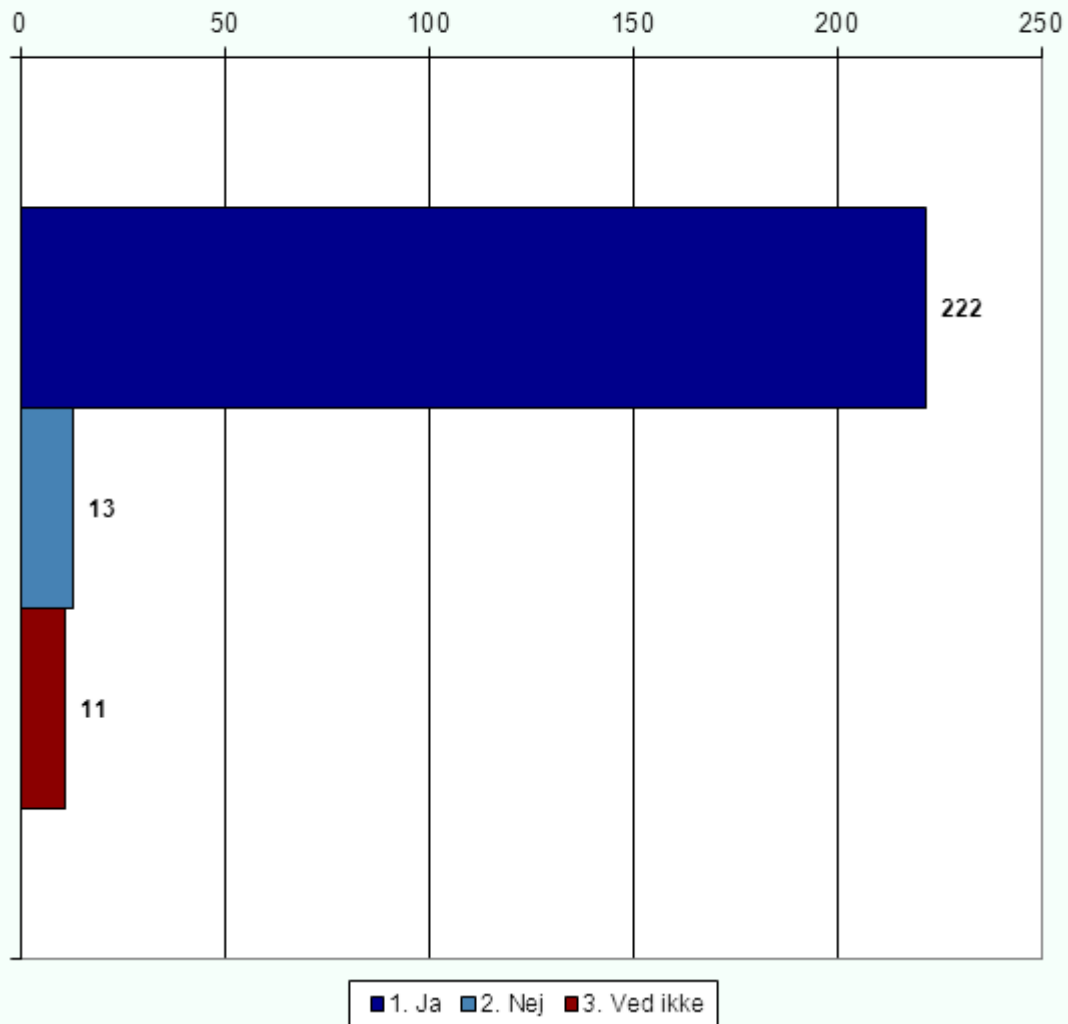
- Ja, konkrete eksempler. Vi ser dem i Rådgivning VISO - dels som henvendelser fordi medarbejdergruppen ikke har de faglige kompetencer til at løse opgaven, dels i forhold til de anbefalinger VISO specialister giver efter et rådgivnings/udredningsforløb.
- Socialfaglige vurderinger bruges ikke på min arbejdsplads, det er udelukkende økonomien, der styrer.
- Frakendelse af hjemmevejlederstøtte, afslag på botilbud uden for kommunen, mangel på misbrugstilbud til udviklingshæmmede, frakendelse af dagtilbud for borgere over 67 år, frakendelse af ledsagelse, nedskæringer i personalenormeringer

- Vi overvejer den bedste og billigste løsning, det behøver ikke blive en dårlig løsning. Jeg vurderer, at der tidligere er blevet lavet forkromede bevillinger, som ikke altid er nødvendige.
- Fx § 85, § 100 i sel
- "afslag på kurser - begrundelserne kan være meget ufaglige.
- En kommune har 3-6 mdr. behandlingstid på ort. sko, men man kan ikke søge sommersko nu-det er for tidligt dvs. sagen kan ikke behandles før til efteråret!"
- oplever at det politisk besluttet at alle § 85 bevillinger skal revurderes og nedsættes - et sparekrav på flere mill. ligger til grund. Har nu kun bevillingskompetence til 5 ATA timer ugentligt før var det 10. Flere sager end før skal på visitationsmøde hvor man tydeligt mærker det er økonomien som taler
- I disse tider er der meget fokus på økonomi og meget mere end fx for 3 år siden. Jeg vil dog sige at vores vurderinger stadig er fuldt ud forsvarlige fagligt og jeg føler ikke de økonomiske hensyn overskygger det hele, men det fylder en del.
- aktivitets og samværstilbud hjemtages...
- Jeg oplever at vi - nødvendigvis - må kigge både økonomi og faglighed i afgørelser i sager.
- Jeg synes at økonomiske hensyn altid har spillet en rolle. Lige nu er der dog en større opmærksomhed på det pga. de økonomiske stramninger
- fokus på, at de bevilgede tilbud findes i egen kommune
- somme tider kan det være svært at få den optimale løsning grundet økonomien
- Vi kan f.eks. ikke længere bevilge vejledning i hjemmet selvom det rent fagligt er vurderet at være nødvendigt.
- Tendensen er at man vælger det næstbedste, hvis det er væsentligt billigere. Det er der for så vidt ikke noget fordækt i, hvis denne ydelse kompenserer for behovet - men desværre er det ikke altid tilfældet
- Der har ikke tidligere været fokus på handicapområdet og økonomi som det har været det sidste halve år. Specielt fokus på de dyre specialiserede døgntilbud og aflastning på institution.
- At man tilbyder folk, visiteret og vurderet til døgntilbud, bostøtte og oven i købet revisiterer dem, så de kommer på færre timer, trods man får 3 år tilbage har garanteret et minimum timetal.
- den nuværende økonomiske situation betyder, at der bliver sparet på forebyggelse. Det handler om at vi nu ser, at man ikke i tilstrækkelig grad anerkender, at udviklingshæmmede forældre har brug for længerevarende, kompenserende indsatser - vi skal være til stede også i de perioder hvor børnene fungerer rimeligt.
- Der er forskel fra kommune til kommune- men det er meget tydeligt at det er sådan det er i enkelte kommuner.
- "I Mit eget fagområde hjerneskadeområdet hvor rehabiliterings-
- tilbud med neuropsykologisk bistand bliver bevilget i langt mindre grad, hvorfor disse tilbud lukker el. er lukningstruede."
- kommuner oplyser, at de selv har oprettet et tilbud med botræning for hjerneskadede, der kan matche ex. Kildebo, men det kan det ikke
- besparelser på børn/unge området giver problemer med bevillinger tabt arbejdsfortjeneste for mange forældre
- Det er lovmæssigt ok, det vi laver indtil nu, men servicen er på vej ned.
- Kommunens niveau for timeløn og adm. omkostning til BPA-ordninger.

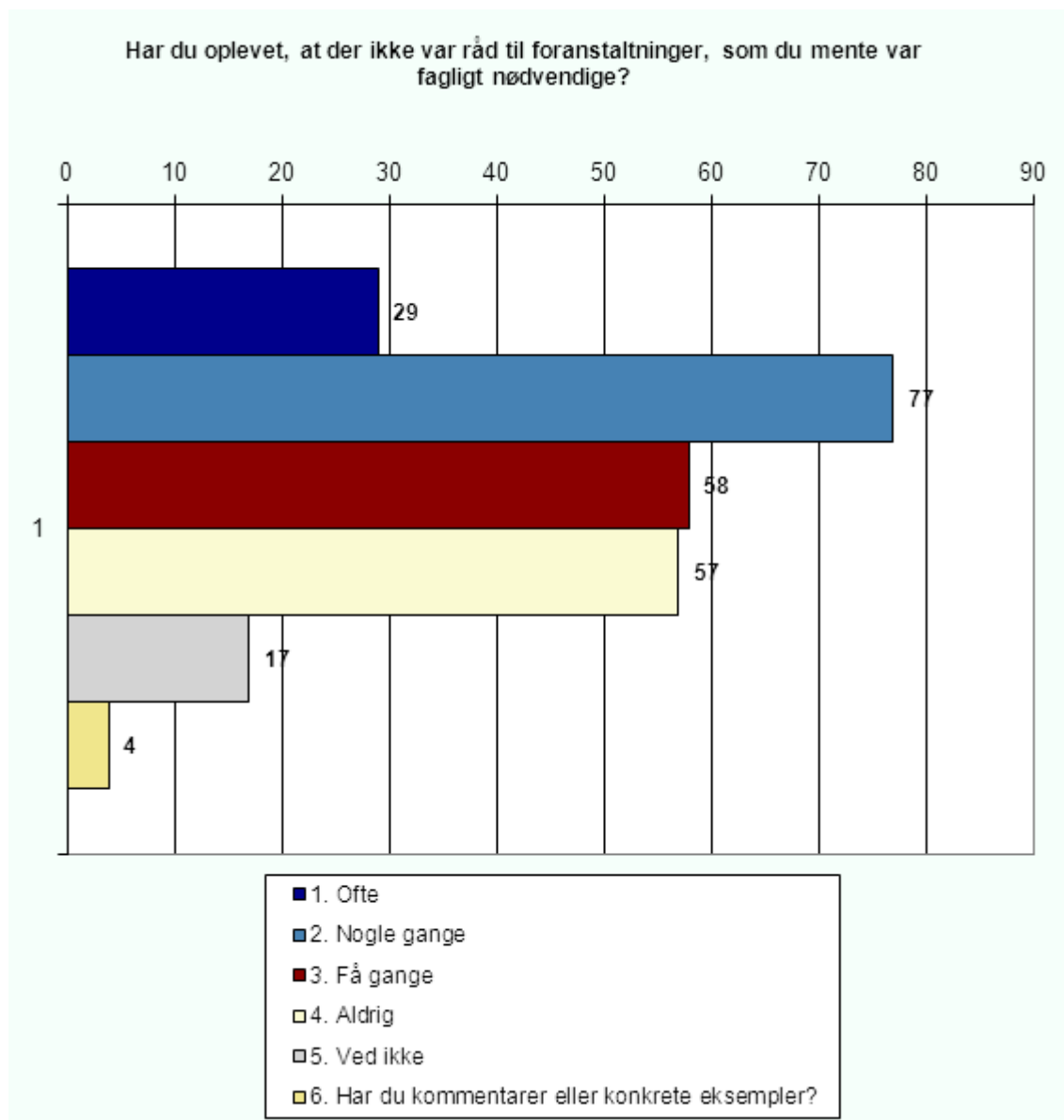
- I xxxx, hvor jeg arbejder på voksenområdet, skal vi - selvfølgelig - altid sikre, at vi får det bedste tilbud til den bedste pris - så prisen har betydning, hvis der er stor prismæssig forskel på 2 tilbud, der er nogenlunde identiske.
- I forhold til fx § 108 botilbud til voksne, hvor økonomien spiller en rolle for valg af kommunens egne botilbud.
- "Utroligt svært at uddybe, det hele hænger jo sammen i det omtalte krydsfelt, vi alle er i. Med alle mener jeg lige fra bormesteren til kommuneledelsen, mine chefer i en myndighedsafdeling, jeg selv som soc.rdg., vores udførere og vores borgere.
- Med alle mener jeg såmænd også regeringen, bankerne og alle de andre ""skurke"" i finanskrisen, der vel har mange årsager.
- En skurk er vel også de høje priser de forskellige tilbud kræver, fx IBOS med over 30.000 kr. om ugen, og de høje priser der tages for at give fx en borger med rehabiliteringsbehov ved sygehusudskrivning, hvor prisen pr. måned er rigtig høj set i forhold til udbyttet nøgternt set såvel for borgeren som for samfundet. Jeg oplever, at vi i min afdeling har både hovedet og hjertet med i de socialfaglige vurderinger, men at virkeligheden er, at der går meget tid med at undersøge priser og at vi ser at nogle specialiserede tilbud på senhjernesgadeområdet i regionen lukker - uden at vi sådan lige i kommunen får etableret et andet tilbud, sådan at vi aktuelt alle er tabere fordi prisen var blevet alt for høj i forhold til det, kommunerne kan betale.
- En skurk er også kommunalreformen, der alt for hovedløst blev sat i søen og nu vipper de forskellige skuder rundt uden mål og med håber på at overleve."
- fx skal vi spare på døgnaflastning nu, hvilket betyder, at jeg ikke kan bruge min socialfaglige vurdering, da den bliver tilsidesat for økonomiske hensyn

Spørgsmål 2:

Oplever du, at der er mere fokus på de økonomiske hensyn i dag end for to år siden?

Spørgsmål 3:

Socialrådgivernes egne kommentarer til spørgsmål 3:

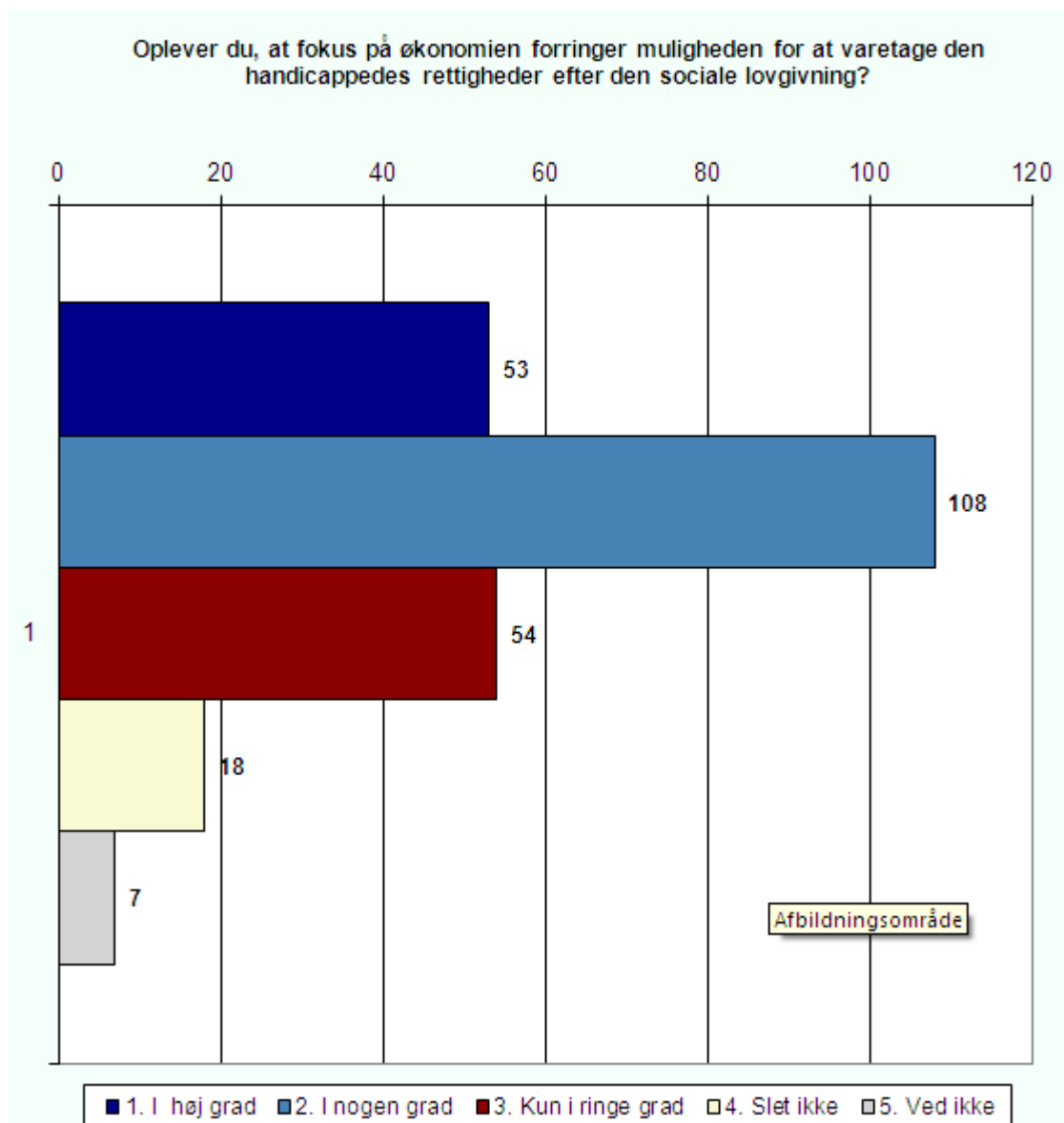
- Nogle gange - men jeg er jo ikke primær aktør - ser blot tendensen som "udefra kommende" konsulent
- en enkelt gang, senere blev foranstaltning dog bevilget
- Desværre alt for ofte. F.eks. anbringelser, aflastning mv.
- foranstaltninger skal igennem visitationsudvalget - behovet for foranstaltningen bliver fremlagt af rådgiver, men visitationsudvalget træffer afgørelsen, som ofte er økonomisk begrundet, men det er ikke den begrundelse som borgeren får
- Mit arbejdsområde er ikke visitation eller tildeling af ydelser, så jeg har ikke konkret erfaring
- Jeg er selv forholdsvis nyuddannet, men oplever oftere mine kolleger har været ude for det

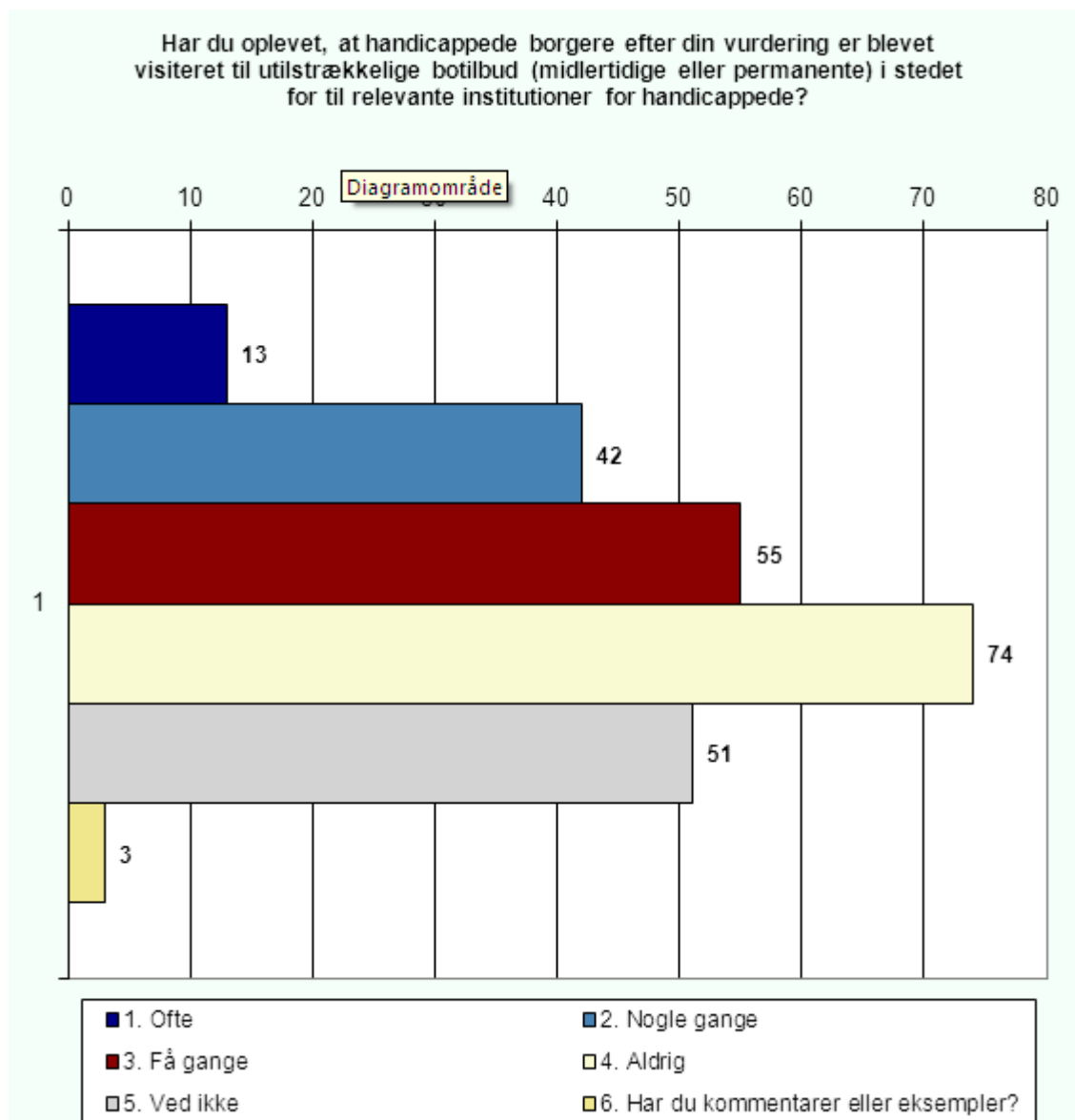
- Afklarende botilbud, hjemmevejlederstøtte, psykiatriske udredninger, enkeltmands-tilbud
- Har ikke været i faget længe nok
- Jeg har ikke på min sagstamme; men ved, at kollegaer har oplevet det
- men har alligevel fået min "vilje" ved at argumentere for det til visitationen
- "netop SEL § 104 tilbud
- også SEL § 108 tilbud hvor pågældende sclerose borger 45 år endte på plejehjem"
- det er mere serviceniveau - de enkelte tilbuds kvalitet der sættes fokus på - altså ikke guldløsningen men i højere grad bronzeudgaven
- Jeg er lige uddannet. var til tre samtaler i tre afdelinger for handicap og psykiatri, hvor spørgsmål om at kunne sige nej til bogere og økonomi fyldte meget i samtalen
- Det kunne dog være sket hvis ikke socialrådgiverne går hårdt til ledelsen.
- Der bliver nu skåret kraftigt i indsatserne, og det har den uheldige konsekvens at vi ikke kan lave en ordentlig helhedsorienteret indsats. Vi må nødvendigvis prioritere, og det få konsekvenser for barnet/familien.
- Særligt er der stramninger ift. §§ 41+42. hvorimod de rent pædagogiske foranstaltninger for barnet ikke er helt så meget ramt.
- Ikke endnu. Men jeg vil tro, at det fremover let kan forekomme.
- Jeg er ikke ansat i kommunen men på et sygehus, så jeg følger ikke forløbene.
- Har oplevet at der er valgt en billigere løsning end den der på lang sigt ville have gavnet både borgeren og samfundet bedst.
- "Jeg har ikke stået med en socialfaglig vurdering der er afvist af økonomiske hensyn som sådan, men vi bruger en del mere tid på at arbejde for at finde/skabe andre løsninger end dem vi før kommunalreformen blev besluttet typisk ville have valgt.
- Ingen havde overblik over hvilke tilbud der ville være efter 01.01.07, hvem der skulle være driftsherre og hvorlænge indholdet ville forblive det kendte. Ingen havde overblik over økonomien fx hvad der skulle overføres fra amtets tilbud til de respektive kommuner. Og vi lever i heftige efterdønninger efter 01.01.07 på mange niveauer med en helt enorm usikkerhed om hvordan tingene er skruet sammen om 3 måneder når vi ser fx regionens flagskibe lukkes ned - hvad med borgerne, personalet og de borgere der kommer til og der bare ikke eksiterer et tilbud mere."
- "Jeg har ikke stået med en socialfaglig vurdering der er afvist af økonomiske hensyn som sådan, men vi bruger en del mere tid på at arbejde for at finde/skabe andre løsninger end dem vi før kommunalreformen blev besluttet typisk ville have valgt.
- Ingen havde overblik over hvilke tilbud der ville være efter 01.01.07, hvem der skulle være driftsherre og hvorlænge indholdet ville forblive det kendte. Ingen havde overblik over økonomien fx hvad der skulle overføres fra amtets tilbud til de respektive kommuner. Og vi lever i heftige efterdønninger efter 01.01.07 på mange niveauer med en helt enorm usikkerhed om hvordan tingene er skruet sammen om 3 måneder når vi ser fx regionens flagskibe lukkes ned - hvad med borgerne, personalet og de borgere der kommer til og der bare ikke eksiterer et tilbud mere."
- "Jeg har ikke stået med en socialfaglig vurdering der er afvist af økonomiske hensyn som sådan, men vi bruger en del mere tid på at arbejde for at finde/skabe andre løsninger end dem vi før kommunalreformen blev besluttet typisk ville have valgt.
- Ingen havde overblik over hvilke tilbud der ville være efter 01.01.07, hvem der skulle være driftsherre og hvorlænge indholdet ville forblive det kendte. Ingen havde overblik over økonomien fx hvad der skulle overføres fra amtets tilbud til de respektive kommuner. Og vi lever i heftige efterdønninger efter 01.01.07 på mange niveauer med en helt enorm usikkerhed om hvordan tingene er skruet sammen om 3 måneder når vi ser fx

regionens flagskibe lukkes ned - hvad med borgerne, personalet og de borgere der kommer til og der bare ikke eksiterer et tilbud mere."

Spørgsmål 4:

Spørgsmål 5:

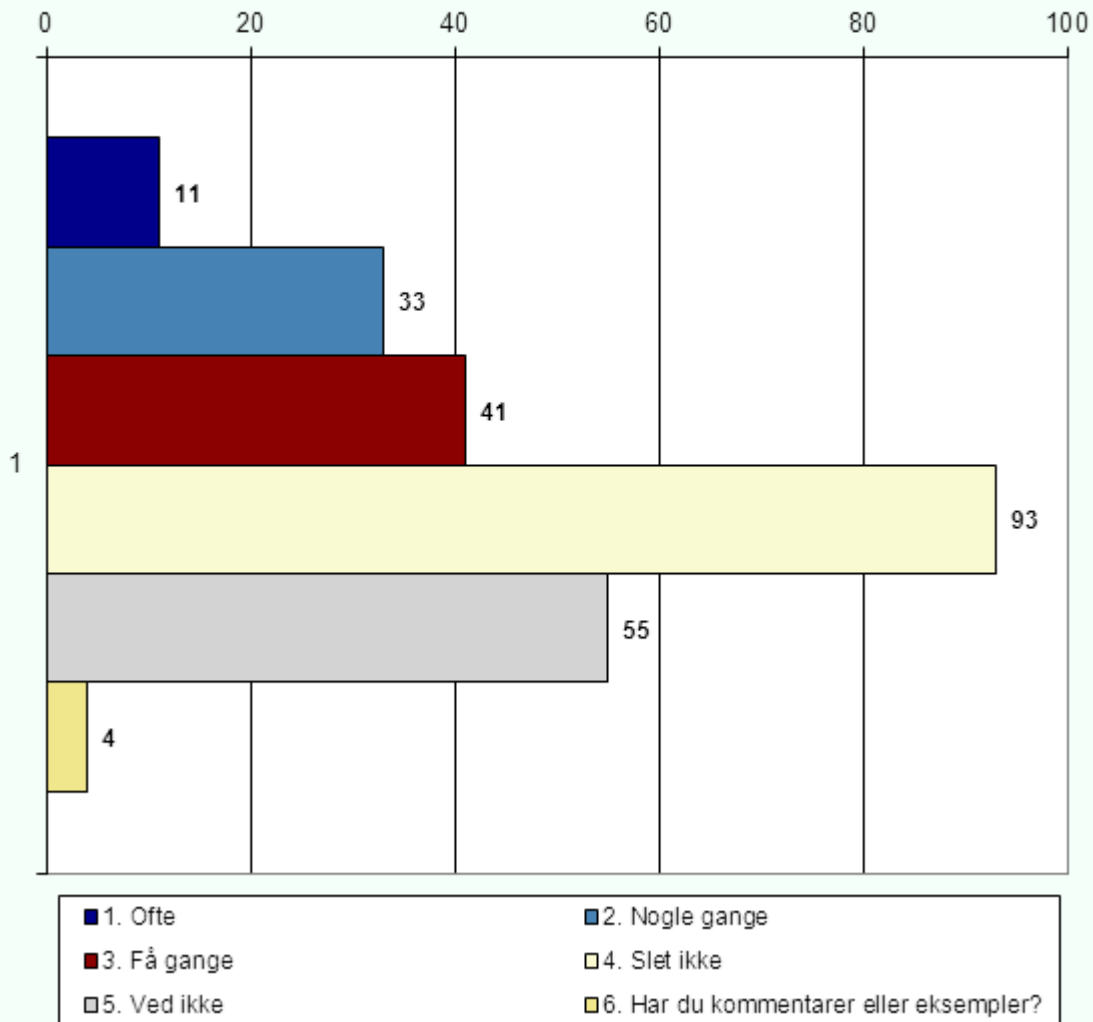
Socialrådgivernes egne kommentarer til spørgsmål 5:

- Ikke visiteret til IKKE relevante botilbud, men sat på lang venteliste, selvom behovet var akut. Tilsidst på aflastningstilbud, da situationen blev uholdbar.
- arbejder med børn - men for at trække en parallel - anbringelsessteder, som er billigst men ikke modsvarer barnets behov.
- ved ikke, da jeg har med børn/unge at gøre
- se tidligere kommentar
- Der er en positiv effekt af, at økonomien fylder mere nu end tidligere. Vi er mere bevidste om den individuelle tilgang og at hele ydelseskataloget kommer i spil
- At de må bo med støtte i stedet for at blive visiteret til botilbud

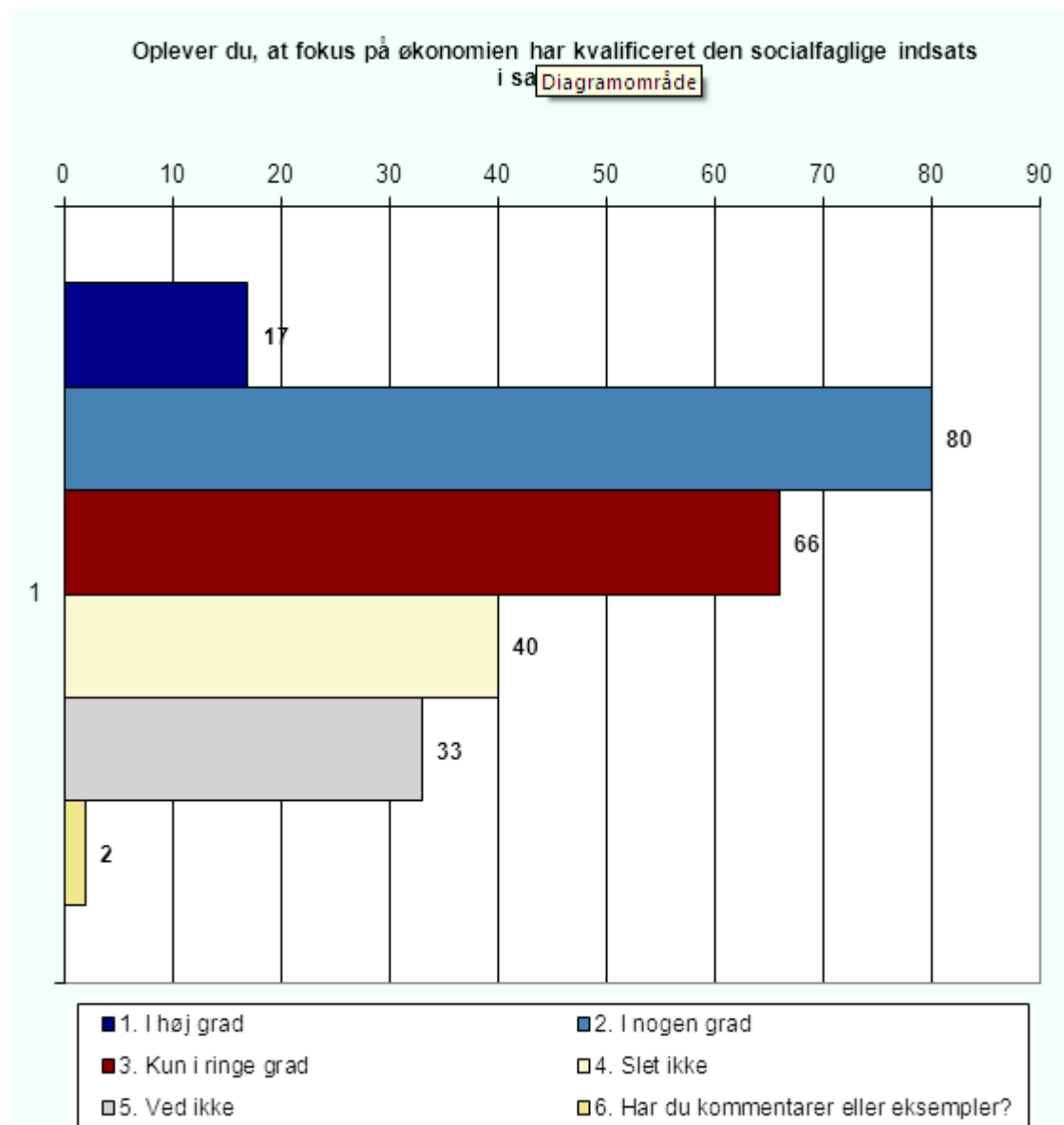
- Har ikke et aktuelt eksempel men forudser at der vil komme eksempler efter de igangværende budget/spareforhandlinger
- Jeg arbejder i et felt hvor de borgere jeg betjener bo i egen bolig
- Jeg arbejder med børnehandicap, og føler mig ikke klædt godt nok på at til at svare ifht. voksne
- jeg har ikke endnu haft sager med børn eller voksne, der skal have et botilbud
- Som udgangspunkt synes jeg at vi vælger tilbud med den bedste kvalitet til pengene. Men jeg oplever ligeledes at flere bliver anbragt grundet deres handicap fordi de i primæresektoren ikke har fået tilstrækkelig støtte.
- Jeg husker 1 sag, hvor jeg var tosset over ledelsens indgriben over for min faglige vurdering - jeg måtte være loyal og gøre, som ledelsen forlangte - jeg hjalp borgeren med at anke, og borgeren fik medhold.
- Har oplevet at der er givet afslag på botilbud. Vurderet at de fortsat kunne bo hjemme, på trods af manglende udvikling derved.
- har ingen direkte erfaring med botilbud
- Vi er i situationer, hvor vi ventiden på det fagligt optimale tilbud er rigtig lang - medens der arbejdes for at skabe et kvalificeret tilbud.

Spørgsmål 6:

Har du oplevet, at handicappede borgere er blevet hjemtaget til hjemkommunen fra tilbud uden for kommunen af økonomiske grunde?

Spørgsmål 7:

Socialrådgivernes egne kommentarer til spørgsmål 7:

- Generel bemærkning: Jeg arbejder kun med voksne udviklingshæmmede og § 96 borgere. Ikke misbrugere og psykisk syge
- Nødvendigt at være mere kreativ og søge tættere samarbejde med andre aktører
- Har oplevet at øget fokus på økonomien medfører at sager beskrives og begrundes bedre og mere indgående end tidligere - netop for at kunne argumentere for at en given foranstaltning. Hvis argumentationen er i orden, har jeg ikke oplevet at økonomien er en hindring.
- Alle mine besvarelser gælder børn og unge under 18 år, som har et handicap

- Det er ikke ubetinget dårligt, at tænke over den økonomiske del, da det og har givet mange nye muligheder, som der ellers ikke vil blive tænkt på. Men det er mere tidskrævede
- Dette udfra den faglige vurdering og drøftelse der bliver ud fra flere muligheder, og hermed også et øje for hvad det koster
- Jeg synes det er nødvendigt med en diskussion af, hvad vi har råd til. Vort udgiftsniveau stiger og stiger. Enkelte sager slår bunden ud af kommunekassen. Besparelserne hentes på de mange. Den diskussion savner jeg en kvalificeret snak om - hvad har man "ret" til at få, og hvad er "det rigtige tilbud" - vel ikke nødvendigvis altid det dyreste.
- fokus er flyttet fra "dagligstuefunktioner" til optræning
- det kommer meget an på hvad man definerer den socialfaglige indsats som. Hvis man snakker pædagogik, relationer og progression i et anbringelsesforløb, er svaret nej.
- Vi er blevet mere opmærksomme på om tilbud yder det vi betaler for - om der er en reelt udvikling for/hos borgeren
- At have bevidsthed på økonomien gør at vi bliver mere kritiske og stiller udfordrende spørgsmål til udførersiden - så økonomisk bevidsthed er bestemt ikke af vejen - men kan være med til at kvalificere den socialfaglige indsats
- Tænker at der altid skal udvises økonomisk ansvarlighed, men tænker også at den megen fokus på økonomi skygger for fagligheden
- Vi er blevet bedre til at støtte op omkring borgeren i hjemmet ved mere § 85 støtte, frem for at anbringe, og det kan være en fordel for borgeren, hvis der gives tilstrækkelig støtte.
- Som sagt er der kommet besparelser, men ikke nogen som lovmæssig er uforvarsligt. Det er bare det, at nogle gode indsatser bliver stoppet pga. besparelser. Så som sorggrupper og lignende. Desuden er der kommet mange flere asperger og ADHD børn end tidligere og der er ikke tilbud nok til denne gruppe
- Kommunerne laver hyggigere og grundigere opfølgning. Og det kan også føre til gode ændringer.
- Det giver nogle gange nogle anderledes og helt nytænkte ideer, som har vist sig både at være billige og lige det der skulle til
- Vi er blevet mere skarpe på lovgivningens krav og muligheder, at forvalte økonomien mere forsvarligt har stillet større faglige krav.
- Det er udmærket, at vi socialrådgivere bliver mere prisbevidste - det gør også, at vi bliver bedre til at stille krav til tilbuddene
- intentionerne og forarbejdet er som oftest grundigt og kvalificeret, men når så dagligdagen melder sig, så sænkes overliggeren og den kvalitative del nedtones. Er alligevel for bsværligt eller for langsommeligt eller tidrøvende.
- "jeg mener, at det er sundt for alle at være kritisk over for hvad vi får for pengene, fordi det hundedyre tilbud ikke behøver at være det bedste, der kan være gået vanetænkning i at det da bare koster en formue at have en borger et givet sted- og det så nærmest er tabu at se på om pris og kvalitet egentlig hænger sammen.
- Samtidig er pris og kvalitet umådeligt svært at vurdere for fx borgere med multihandicap, uden sprog uden handlemuligheder, som ikke kan udtrykke hvad de ""små"" nedskæringer betyder for dem i deres dagligdag, hvor det er nemt at se at den menneskelige omsorg er helt nødvendig, men svært at sætte en finger på hvad for eksempel 1% nedskæring inden for tilbuddets eget budget i et botilbud indebærer.

- Jeg frygter det værste for de svageste borgeres vedkommende når der kun er et led: Kommunen der udbyder og betaler- uden en overopsynsinstans eller kvalitetsinstans som jeg anså amtet for at være når det fungerede efter hensigten."
- Jeg synes vi er kommet op på dupperne og er gode til at lave faglige beskrivelser af borgernes behov for støtte og beskrive konsekvenser, hvis de ikke får tilstrækkelig støtte.

Spørgsmål 8:

